

ADVIES
VAN 26 NOVEMBER 2014
OVER HET VOORONTWERP RUP
LEIDINGSTRAAT TESSENDERLO-DIEST

INHOUD

I. SITUERING	2
II. PLANNINGSCONTEXT.....	3
III. ALGEMENE BEOORDELING VOORLIGGEND RUP	3
IV. VRAAG NAAR EEN RUIMTELIJKE VISIE INZAKE NUTSLEIDINGEN	4

I. SITUERING

1. SARO ontving op 28 oktober 2014 een adviesvraag van Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw over het voorontwerp gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP) 'Leidingstraat hoofdtransportleidingen Tessenderlo – Diest (herneming)'. Met voorliggend advies, goedgekeurd door de raad op 26 november 2014 komt SARO tegemoet aan de vooropgestelde adviestermijn van 60 dagen.

2. Dit voorontwerp RUP heeft als doelstelling de aanleg en exploitatie van een ondergrondse aardgasleiding tussen Tessenderlo en Diest mogelijk te maken. Deze aanleg kadert in de versterking van het openbaar distributienet van IVERLEK Hageland rond de stad Diest en de omliggende gemeenten om de bevoorradingszekerheid van aardgas te kunnen garanderen.

Voor de aanleg van een hoge druk aardgasleiding wordt in het voorontwerp RUP een leidingstraat van ongeveer 18 km aangeduid voor de gebundelde aanleg van één of meer leidingen. De aanduiding van de leidingstraat gebeurt in overdruk over de bestaande bestemmingen. De huidige bestemmingen blijven aldus geldig.

In Tessenderlo wordt een gebied aangeduid voor de bouw van een schraapkolffstation en op het eindpunt van de verbinding in Diest wordt een zone voorzien voor de bouw van een drukreducerstation.

3. Het plan-MER geeft aan dat de leidingstraat het habitat- en vogelrichtlijngebied 'De Demervallei' doorkruist alsook drie VEN-gebieden en twee natuurreservaten.¹ De aanleg van de leidingstraat in deze ecologisch waardevolle gebieden, zal negatieve effecten hebben m.b.t. bodemverstoring, verstoring van de hydrologische kenmerken en biotoopverlies. Ook buiten de valleigebieden worden lokaal nog meer zones aangeduid waar negatieve effecten verwacht worden.

Het plan-MER en de passende beoordeling komen tot de conclusie dat het voorontwerp RUP geen aanleiding geeft tot significante negatieve effecten indien de milderende maatregelen worden uitgevoerd: er worden specifieke maatregelen voorgesteld om de impact van de aanleg te verminderen: aanleg met sleufloze technieken (gestuurde boring en persing) of het versmallen van de breedte van de leidingstraat (werken met een leidingstrook met een juridisch vastgelegde breedte).

In bepaalde zones wordt in de stedenbouwkundige voorschriften aldus een verbod opgelegd op de aanleg van de leiding door middel van een open sleuf. Om de impact op de omgeving in deze zones te beperken zal de aanleg gebeuren via boring of persing.

De zones rondom de Venusberg en de Zwarte Beek worden als archeologisch waardevol aangeduid. Het plan-MER vermeldt dat archeologisch vooronderzoek hier wenselijk is.

¹ Het betreft SBZ-H BE2400014 "De Demervallei" en SBZ-V BE2223316 "De Demervallei". De drie VEN-gebieden zijn: "de Vallei van de Drie Beken", "de Midden- en benedenloop Zwarte Beek", "het Rot, Gorenbroek en Diesters Broek". Het betreft SBZ-H BE2400014 "De Demervallei" en SBZ-V BE2223316 "De Demervallei".

II. PLANNINGSCONTEXT

4. Het voorontwerp RUP betreft een herneming van het RUP 'Leidingstraat hoofdtransportleidingen Tessenderlo-Diest' dat op 19 april 2013 door de Vlaamse Regering definitief werd goedgekeurd.² SARO bracht over het voorontwerp RUP advies uit op 4 juli 2012.³

Nadien werd er evenwel voor geopteerd om een nieuw RUP op te stellen. De toelichtingsnota motiveert deze herneming van het RUP vanuit:

- (1) de gewijzigde vraag van Fluxys: de oorspronkelijk voorziene leiding met een diameter van 250 mm zal voor een deel van het traject verruimd worden naar 600 mm. De grotere diameter van de aardgasleiding resulteert in een beperkte aanpassing van het tracé. Bijkomend wordt een schraapkolfstation voorzien in Tessenderlo.⁴
- (2) de juridische onzekerheid omtrent het integratiespoor plan-MER. Het RUP van 19 april 2013 werd opgemaakt onder toepassing van het besluit van de Vlaamse Regering van 18 april 2008 betreffende het integratiespoor voor de milieueffectenrapportage over een ruimtelijk uitvoeringsplan. Het Grondwettelijk Hof stelde in 2013 het zogenaamde integratiespoor in vraag, waardoor mogelijk juridische betwisting over het bestaande RUP kon ontstaan. Er werd daarom geopteerd voor de opmaak van een nieuw plan-MER volgens het generieke spoor.⁵ Het plan-MER werd goedgekeurd op 28 juli 2014.⁶

III. ALGEMENE BEOORDELING VOORLIGGENDE RUP

5. SARO merkt op dat het voorliggend RUP grotendeels tegemoet komt aan de bemerkingen die de raad formuleerde in zijn advies van 4 juli 2012 (zie voetnoot 3).

De noodzaak van de aanleg van een nieuwe gasleiding wordt in de toelichtingsnota verder onderbouwd vanuit rapporten van de VREG en CREG.⁷ De keuze voor een leidingstraat wordt in de toelichtingsnota gemotiveerd vanuit het bundelingsprincipe zoals vooropgesteld in het RSV. Ook de tracékeuze wordt in de toelichtingsnota verder onderbouwd.^{8 9}

De raad vindt het tevens positief dat - conform de aanbeveling in het plan-MER - het voorliggend voorontwerp RUP voor de zeer kwetsbare zones (natuur, water) aandacht heeft voor verdere inperking van de milieueffecten van de leiding. In het voorontwerp RUP worden deze kwetsbare zones bestemd als 'leidingstrook met een verbod op opensleuftechniek'. De stedenbouwkundige voorschriften (artikel 2) bepalen dat voor de aanleg, de exploitatie en wijzigingen van ondergrondse transportleidingen gebruik moet worden gemaakt van een

² VR 2013 2202 DOC. 0132-2 en VR 2013 1904 DOC. 0330-2.

³ SARO 2012-10. Advies van 4 juli 2012 over het voorontwerp RUP 'leidingstraat Tessenderlo-Diest'. SARO bracht een ongunstig advies uit, tenzij voldaan zou worden aan vier voorwaarden: (1) het nut en de noodzaak van de aanleg van een extra gasleiding moet in de toelichtingsnota verder worden verduidelijkt, (2) de noodzaak van een leidingstraat moet in de toelichtingsnota verder worden onderbouwd en verduidelijkt, (3) het onderzoek naar alternatieve tracés moet in de toelichtingsnota verder worden verduidelijkt en aangetoond en (4) op zeer kwetsbare zones (natuur, water) is een verdere inperking van de milieueffecten van de leiding noodzakelijk.

⁴ Fluxys wil hiermee anticiperen op het voornemen van de Nederlandse overheid om de uitvoer van aardgas tegen 2030 stop te zetten. Leidingen met een grotere capaciteit zullen - volgens de toelichtingsnota - in de toekomst noodzakelijk zijn om ook die delen van Vlaanderen te bevoorraden die vandaag afhankelijk zijn van de invoer van Nederlands gas.

⁵ Op 23 april 2014 heeft het Vlaams Parlement een 'reparatiedecreet' aangenomen. Dit decreet voorziet in een aantal trajecten voor het herstel van de door het integratiespoorbesluit aangetaste ruimtelijke uitvoeringsplannen.

⁶ Referentie: PLMER0172 - GK.

⁷ Toelichtingsnota voorontwerp RUP leidingstraat Tessenderlo-Diest (herneming), p.6-7.

⁸ Toelichtingsnota voorontwerp RUP leidingstraat Tessenderlo-Diest (herneming), p.11

⁹ Met betrekking tot het ongunstige advies van SARO stelt de toelichtende nota bij het besluit tot voorlopige vaststelling van 20 juli 2012: 'Het advies van SARO leidt niet tot inhoudelijke wijzigingen van het plan. De toelichtingsnota werd aangevuld met: 1° elementen die de noodzaak van de aanleg van de leiding Tessenderlo-Diest verantwoorden vanuit de visie over de energiebevoorrading en 2° elementen over de onderzocht tracéalternatieven.'

sleufloze techniek. Nieuwe leidingen worden gerealiseerd in functie van het optimaal ruimtegebruik van de leidingstraat en met het oog op het behoud van de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving. De aanleg van aanhorigheden behorende bij een ondergrondse transportleiding worden verboden.

SARO adviseert voorliggend voorontwerp RUP gunstig.

IV. VRAAG NAAR EEN RUIMTELIJKE VISIE INZAKE NUTSLEIDINGEN

6. Aanvullend op zijn advies bij voorliggend voorontwerp RUP (zie deel III) wenst de raad nog kort in te gaan op zijn aanbeveling om in Vlaanderen werk te maken van een 'ruimtelijke visie inzake nutsleidingen'.

Sinds 2004 behandelde de Vlaamse Regering 14 gewestelijke RUP's voor de aanleg van leidingstraten.¹⁰ Het betreft telkens omvangrijke plangebieden waarin de aanleg van de leidingen directe impact heeft op de omgeving.

Voor de beoordeling van een voorontwerp RUP voor leidingstraten gaat SARO uit van enkele ruimtelijke principes vastgelegd in het RSV. Het RSV duidt leidingen al dan niet aan als hoofdtransportleidingen. Daarnaast stelt het RSV voor de aanleg van lijninfrastructuren het bundelingsprincipe voorop. Pijpleidingen moeten maximaal worden gebundeld met lijninfrastructuren van Vlaams niveau (bv. hoofd- en primaire wegen, hoofdwaterwegen, bestaande hoofdtransportleidingen). Tot slot moeten pijpleidingen volgens het RSV zo veel mogelijk in leidingstroken aangelegd worden.¹¹ Vanuit het bundelingsprincipe kan een beoordeling worden gemaakt van de ruimtelijke inpassing van lijninfrastructuren.

De raad benadrukt evenwel dat hierbij telkens uitgegaan wordt van de individuele vragen naar de aanleg van nieuwe leidingstraten. De raad meent dat het waardevol zou zijn om werk te maken van een globale ruimtelijke visie inzake nutsleidingen voor Vlaanderen. Het ontbreken van een dergelijke visie maakt het op heden onmogelijk om elke individuele vraag naar een extra nutsleiding te kunnen beoordelen op zijn noodzaak.¹² De raad is er zich van bewust dat deze ruimtelijke visie pas ontwikkeld kan worden indien er ook een duidelijke beleidsvisie is ontwikkeld over de energiebevoorrading in Vlaanderen (gekaderd binnen een Europees perspectief).¹³

De raad vraagt om de uitwerking van deze visie te koppelen aan het proces tot opmaak van een nieuw Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

¹⁰ Zie http://www2.vlaanderen.be/ruimtelijk/grup/overzicht_thema.html#li. Het betreft in totaal 17 RUP's waarvan één vernietigd door de Raad van State, één ondergrondse aardgasopslag en één tijdelijke leidingstrook voor de afvoer van afvalwater.

¹¹ Het RSV (p.450) definieert een 'leidingstrook' als "Een leidingstrook is een in een ruimtelijk uitvoeringsplan gereserveerde strook ten behoeve van de aanleg van meerdere onder- en bovengrondse hoofdtransportleidingen (leidingen van Vlaams niveau)." De leidingstrook zoals bedoeld in het RSV kan vertaald worden in de bestemmingsvoorschriften 'leidingstrook' of 'leidingstraat'. Het bestemmingsvoorschrift leidingstrook is een overdruk en legt de grenzen van de strook vast. Een leidingstraat is een symbolische overdruk en legt de grenzen niet vast.

¹² De raad verwijst naar de opmaak van de Structuurvisie Buisleidingen in Nederland. De Nederlandse regering wil in deze Structuurvisie het aanwijzen van locaties voor nieuwe buisleidingen regelen. Zo kunnen Rijk, provincies en gemeenten bij ruimtelijke ontwikkelingen, zoals het bouwen van woningen, rekening houden met de mogelijke toekomstige aanleg van leidingen. zie <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/ondergrondse-kabels-en-leidingen/buisleidingen/risico-s-en-locaties-voor-buisleidingen>. Voor de ontwerp Structuurvisie Buisleidingen kan u terecht op deze pagina: <http://docs1.eia.nl/mer/p22/p2299/2299-061ontwerpstructuurvisie.pdf>

¹³ CREG, 'De behoefte aan aardgasvoorziening, bevoorradingszekerheid en infrastructuurontwikkeling 2009-2020'. (F)090713-CREG-874, p. 11. De CREG stelt dat er geen duidelijk beleidskader is waaraan de bevoorradingszekerheid getoetst kan worden. België is een 100% invoerland waarin aardgashandel en aardgasinfrastructuur gescheiden zijn. De bevoorradingszekerheid is m.a.w. niet alleen een verantwoordelijkheid van de netbeheerder maar ook van de aardgasinvoerders.